

LBRIS

We know
books

*Mamei și tatei,
cu nesfârșită iubire și recunoștință*

NARINE ABGARIAN

MANIUNEA

Traducere din limba rusă și note de
ANCA-IRINA IONESCU

Ediția a II-a, revizuită

editura **Frontiera**

Îmi voi aminti mereu de acel iunie și de cerul dens al nopții peste Adler, de străzile sale pline de viață, de zilele în care eram cu toții împreună și nimănui nu-i păsa dacă erai georgian sau rus, evreu, ucrainean sau armean și ni se părea că va fi mereu așa și că această prietenie nu se va sfârși niciodată.

Îmi voi aminti mereu de gustul acelor cireșe dulci-acrișoare și de felul în care Natela își țuguia caraghios buzele și o povățuia pe mama: „Nadia, reține că este mai bine să pisezi nucile într-un castron decât să le dai prin mașina de tocat“; de Goghi, care se uita cu teamă la Ba și îi explica lui nenea Mișa: „Cu femeia trebuie să fii mai dur, chiar dacă e mama ta.“

Nu îndemn la nimic.

Vă rog doar să vă opriți o clipă și să vă amintiți cât de minunat este să fim prieteni.

Așa ar trebui să fie acum. Și mâine. Și poimâine. Mereu.

Vă mulțumesc.

CUPRINS

În loc de introducere	5
Capitolul I	
Maniunea îmi face cunoștință cu Ba, sau Cât de greu este să treci de inspecția Rozei Iosifovna	13
Capitolul II	
Maniunea, sau Nădragii bunicii Roza	25
Capitolul III	
Maniunea, sau „Totu-i foarte bine, doamnă marchiză“	33
Capitolul IV	
Maniunea, sau Bunica Roza demonstrează minunile umanismului	45
Capitolul V	
Maniunea, sau Cum am căutat la început o pălărie, iar apoi Ba și-a salvat fiul	55
Capitolul VI	
Maniunea lunetistă, sau Dedicat tăticilor și mămicilor de fetițe	64
Capitolul VII	
Maniunea și țigani, sau Când a spus Ba „Doamne, Dumnezeu!“	78
Capitolul VIII	
Maniunea, sau Ce face o mare iubire din niște fetițe mici	90

Capitolul IX

Maniunea s-a îndrăgostit, ziua a doua, sau Darurile generoase ale magicienelor 108

Capitolul X

Maniunea s-a îndrăgostit, ultima zi, sau Bună ziua, tristețe 125

Capitolul XI

Maniunea este dezamăgită în dragoste, sau Cântecul singuratic al electricianului 137

Capitolul XII

Maniunea merge la concert, sau Cum poți să-l superi pe Beethoven 151

Capitolul XIII

Maniunea debordează de idei, sau Cum ne-a pregătit Ba o premieră de neuitat cu „Doamne, Dumnezeu!” 163

Capitolul XIV

Maniunea, sau Cum să ajungi la Tbilisi cu mare folos 178

Capitolul XV

Maniunea și standardele duble de frumusețe, sau Cum poți să o înduioșezi pe Ba 194

Capitolul XVI

Maniunea merge la Erevan, sau Cum poți să-l lași fără pantaloni pe cel mai bun medic ORL din republică 212

Capitolul XVII

Maniunea și filmul indian 230

Capitolul XVIII

Ba este pe picior de război, sau Ce înseamnă expresia „Nikolai boz“? 248

Capitolul XIX

Maniunea mănâncă pui, sau Cum îl poți face pe Dumnezeu să drăcuie 265

Capitolul XX

Maniunea învață să fie femeie adevărată, sau Cum au scos nenea Mișa și tata vinul din pivniță 280

Capitolul XXI

Maniunea și legumele înăbușite, sau Cum ne-a învățat monsieur Karapet ce este frumusețea 297

Capitolul XXII

Maniunea curăță roșiile, sau Cum l-a vindecat tata de depresie pe unchiul Igor 317

Capitolul XXIII

Maniunea citește o revistă de modă poloneză, sau De unde îi cresc mâinile lui nenea Mișa 335

Capitolul XXIV

Maniunea află de unde vin copiii, sau Cum era Ba cât pe-aici să o lase orfană pe Ritka de la treeș' cinci 355

Capitolul XXV

Maniunea merge la Adler, sau Cum trebuie să frământați corect aluatul ca să chemi după aceea un instalator 373

Capitolul XXVI

Maniunea merge la Adler, partea a doua din trei, sau Salve deasupra orașului balnear 391

Capitolul XXVII

Maniunea merge la Adler, partea a treia din trei, sau Cum a flirtat Ba cu nepotul doamnei Goldanskaia 409

Narine Abgarian
Maniunia

© Narine Abgaryan, 2010
First published in the Russian language
by Astrel Imprint, St. Petersburg, Russia.
The publication of the book was negotiated through
Kessler Agency and Banke, Goumen & Smirnova Literary Agency
(bgs-agency.com).
All rights reserved.

© 2024, Editura Frontiera, pentru prezenta ediție în limba română.
Orice reproducere a acestei lucrări, parțială sau integrală, prin orice mijloace,
nu poate fi realizată decât cu acordul explicit al Editurii Frontiera.

Lector: Anca-Maria Pănoiu
Redactare: Luana Schidu
Coperta și concepția grafică: Dan Dulău
Corectură: Oana Sănițariu și Bianca Susa
DTP: Liviu Stoica

Editura Frontiera
Tel.: 0736 410 433
office@editurafrontiera.ro
editurafrontiera.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

ABGARIAN, NARINE

Maniunea / Narine Abgarian ; trad. din lb. rusă și note de Anca-Irina Ionescu, -
Ed. a 2-a, reviz... - București : Frontiera, 2024
ISBN 978-606-8986-98-2

I. Ionescu, Anca Irina (trad. ; note)

821.161.1

ÎN LOC DE INTRODUCERE

Cunoașteți multe orașele de provincie străbătute de un pâraiaș zglobiu pe al cărui mal drept, chiar în vârful unei stânci, se înalță ruinele unei cetăți medievale? Peste el se întinde un pod vechi de piatră, robust, dar nu prea înalt, iar în sezonul ploios râul se revarsă peste maluri și apele lui tulburi mugesc, încercând să-l acopere cu totul.

Cunoașteți multe orașele de provincie care se odihnesc în palmele unor dealuri cu pante blânde? Ca și când dealurile ar sta în cerc, umăr la umăr, cu brațele întinse în față, închizând între ele o vale puțin adâncă, în care au crescut primele căsuțe scunde. Fumul din cuptoarele de piatră se întinde ca o dantelă subțire spre cer și plugarul a început să cânte cu voce joasă un *orovel*¹.

— Aniiiko! strigă din toți bojocii o bătrână cocoșată de ani, ducându-și mâinile zbârcite la ochi. Unde ai fugit, neisprăvito, cine vrei să coacă *gata*²?

Cunoașteți multe orașele de provincie în care poți să te cațări sus, pe zidul exterior al unui castel în ruină

¹ Cântec armean tradițional al plugarului, (*N. a.*)

² Produs de patiserie specific armenesc, pâine dulce.

și, mort de frică, agățat cu degetele înțepenite de frig de umerii prietenilor tăi, să privești în jos, acolo unde, în adâncul defileului, spumegă râul alb fără nume? Și apoi, nebăgând în seamă tăblița cu înfricoșătoarea inscripție „Monument ocrotit prin lege“, să cutreieri prin cetate în căutarea unor pasaje ascunse și bogății neînchipuite?

Castelul are o istorie uimitoare și foarte tristă. În secolul al X-lea i-a aparținut unui prinț armean, Țlik Amram, care a pornit în fruntea unei oștiri împotriva împăratului său, Așot al II-lea Bagratid, pentru că îi sedusesese soția. A început un război greu, care a paralizat timp de mai mulți ani țara deja devastată de raidurile cuceritorilor arabi. Iar frumoasa prințesă necredincioasă, chinuită de remușcări, s-a spânzurat în turnul castelului.

Timp de mai multe secole, fortăreața a rămas de strajă pe stânca imposibil de cucerit din vreo parte. Dar în secolul al XVIII-lea a avut loc un cutremur teribil, stânca s-a zguduit și a crăpat în două. Pe latura de est s-au păstrat resturile zidului exterior și ale castelului propriu-zis, iar în defileul care s-a format jos a început să curgă un râu cu ape repezi. Bătrânii povesteau că de sub cetate până la lacul Sevan era un tunel subteran prin care se aduceau armele atunci când cetatea era asediată. De aceea a rezistat tuturor raidurilor nomazilor și, dacă nu ar fi fost acel cutremur, ar fi supraviețuit și azi întregă și nevătămată.

Orășelul care a crescut în jurul ruinelor a fost numit Berd. În limba armeană înseamnă „cetate“.

Locuitorii acestui oraș sunt cât se poate de deosebiți. Nu s-au văzut în lumea întregă oameni mai încăpățânați, ba chiar exasperant de îndărătnici. Din cauza căpoșeniei lor, sunt supranumiți, pe bună dreptate, „catâri“. Dacă socotiți că acest lucru îi jignește în vreun fel, vă înșelați foarte tare. Pe stradă se aud adesea conversații care sună cam așa:

— Ce tot insiști, eu mi-s catâr de Berd! Nu-s ușor de convins.

— Și ce dacă? Vezi că și eu sunt catâr de Berd – get-beget. Să vedem acum care pe care!

Și ca să nu credeți că vorbesc aiurea, vă voi da un exemplu de încăpățânare a berdienilor.

Vara, în Armenia se celebrează Vardavar – o sărbătoare veselă și luminoasă, care datează din timpuri străvechi, păgâne. În această zi, oameni de toate vârstele se udă cu apă unii pe alții. De dimineața până seara târziu, cu orice fel de recipient. Tot ce trebuie să faci este să te săpunești bine și să te postezi în ușa de la intrare. Poți fi sigur că dincolo de prag te așteaptă mulțime de oameni uzi până la piele, care, strigând și râzând, vor turna o tonă de apă pe tine. Este metoda cea mai ușoară de a face un duș. (Glumesc, bineînțeles.)

De fapt, dacă ești udat de străini în plină stradă, nu trebuie să te simți în niciun caz jignit – în această zi se consideră că apa are puteri vindecătoare.

Bun. Biserica Armeană a încercat cumva să sistematizeze sărbătorile populare și a făcut mari eforturi

pentru a stabili o zi fixă pentru Vardavar, fără să țină câtuși de puțin seama de încăpățânarea locuitorilor din orașul nostru.

Și rău a făcut. Pentru că acum situația este următoarea: în toată republica, Vardavar este sărbătorit după porunca Bisericii, dar în Berd se sărbătorește după datina veche, în ultima duminică din iulie. Și vă asigur că, și dacă ar fi emis catolicosul, adică patriarhul armean, un decret special doar pentru oamenii din orașelul nostru, tot ar fi fost degeaba. Nici să nu încerce Preasfinția Sa, așa să-i spuneți. Cu oamenii noștri te poți înțelege numai atunci când vor ei.

Adică niciodată.

Acum, câte ceva despre personajele principale din povestirea noastră.

Au fost odată ca niciodată în orașelul nostru două familii – Abgarian și Șaț.

Familia Abgarian se mândrea cu minunatul și neclintitul tătic Iura, cu devotata și frumoasa mamă Nadia și cu patru fiice de vârste și dimensiuni diferite – Narine, Karine, Gaiane și Sona. Apoi, în această fericită familie s-a născut fiul mult așteptat, Aik, dar acest lucru s-a întâmplat la câțiva ani după evenimentele descrise mai departe. Așa se face că în poveste apar numai cele patru fete. Tata Iura era medic, mama era profesoară de limba și literatura rusă.

Familia Șaț se mândrea cu Ba.

Bineînțeles, în afară de Ba, familia Șaț mai cuprindea încă două persoane: nenea Mișa, fiul lui Ba, și Maniunea, fiica lui nenea Mișa și, respectiv, nepoata lui Ba. Dar familia se mândrea în primul rând cu Ba și abia după aceea cu ceilalți membri nu mai puțin remarcabili. Nenea Mișa era inginer, iar Ba era mamă, bunică și casnică.

Mult timp, eroii poveștii noastre nu au comunicat între ei, pentru că habar n-aveau unii de alții. Dar într-o zi s-a întâmplat ceva care i-a adus împreună o dată pentru totdeauna.

Era în anul 1979. Se apropia cea de-a treizeci și patra aniversare a Victoriei³. În oraș se pregătea o acțiune pentru a-i onora pe veteranii de război. Corului Școlii de Muzică din Berd i s-a încredințat o misiune de mare răspundere – să interpreteze *Clopotele de la Buchenwald* de Sobolev și Muradeli.

Coriștii au repetat frenetic, forțându-și vocile până la răgușeală. Admirabilul dirijor Sergo Mihailovici se dădea de ceasul morții să zorească bașii, care, cu o perseverență enervantă, intrau cu o jumătate de măsură mai târziu. Își frângea mâinile și se văita că, după o asemenea interpretare, se vor face de răs în tot orașul și, drept pedeapsă, corul va fi naibii desființat. Coriștii, nu se știe de ce, se necăjeau.

Și a venit ziua cea mare.

³ Din cel de Al Doilea Război Mondial.

Și știți ce? Totul ar fi mers bine dacă nu ar fi existat un podium lung cu două trepte pe care, în timpul scurtei pauze, coriștii s-au înghesuit, aranjându-se pe două rânduri. Totul a mers perfect – cântecul a început lin și emoționant, bașii au intrat, incredibil, chiar la timp, iar Sergo Mihailovici, dirijând, alerga în zigzag pe scenă, ca urmărit de o viespe îndrăcită. Coriștilor li se făcuse pielea de găină din cauza solemnității momentului. Publicul, la început intrigat de mișcările haotice ale dirijorului, s-a lăsat pătruns de patetismul *Clopotelor* și a tăcut.

Nimic, dar absolut nimic nu prevestea vreo problemă.

Dar dintr-odată. La cuvintele. „Coloanele internaționale vorbesc cu noi“. Coriștii au auzit. În spatele lor. O pocnitură ciudată. Primul rând n-a îndrăznit să se întoarcă, dar, după chipul crispat al maestrului de cor, și-a dat seama că în spate se întâmplă ceva cumplit.

Primul rând s-a cutremurat, dar a continuat să cânte cu stoicism, și la versul „Auziți tunetul? Nu este furtună și nici uragan“, treptele de sub al doilea și al treilea rând s-au prăbușit, iar coriștii s-au împrăștiat pe jos.

După aceea, veteranii s-au mirat cum de reușiseră să treacă dintr-un salt peste marginea înaltă a scenei, fiind ei bărbați de o vârstă destul de înaintată, zornăind de ordine și medalii, și să scotocească prin grămada de copii.

Coriștii erau disperăți – toată lumea își dădea seama că spectacolul fusese ratat. Copiii și-au scuturat

hainele și au ieșit în tăcere din scenă. Una dintre fete, Narine, slabă și înaltă, scrâșnea din dinți încercând în zadar să se târască de sub Maria⁴ cea grăsuță și, nu se știe de ce, umedă, care zăcea peste ea tăcând mâlc.

– Dă-te la o parte! a șuierat ea.

– Nu pot, a izbucnit Maria în plâns, am făcut pipi pe mine!

Aici oftăm adânc și cădem pe gânduri. Deoarece, pentru ca între două fete să se înfripe o prietenie traianică pentru tot restul vieții, câteodată pur și simplu e nevoie ca una să facă pipi pe cealaltă.

Iată în ce mod foarte original s-au împrietenit Narine și Maniunea. Apoi s-au împrietenit și familiile lor.

Maniunea este o poveste despre un orașel sovietic izolat, departe de orice capitală, și despre locuitorii lui. Despre cum, în ciuda lipsurilor cumplite și a constrângerilor de tot felul, oamenii reușeau să trăiască și să se bucure de viață.

Maniunea este o carte pentru copiii deveniți adulți. Pentru cei care și la treisprezece, și la șaiszeci de ani, cred în bine și privesc zâmbind spre viitor.

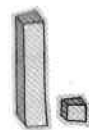
Maniunea este declarația mea de dragoste nesfârșită pentru rudele mele, pentru cei dragi și pentru orașul în care am avut norocul să mă nasc și să cresc.

Lectură plăcută, prieteni!

⁴ Manea, Maniunea, Manka sunt toate diminutive de la Maria.

Și da, dacă vă interesează, corul nostru nu s-a desființat. Am primit o diplomă de merit pentru prestația noastră profesionistă cu piesa *Clopotele de la Buchenwald* și am fost premiați cu o excursie la fabrica de produse lactate.

Sinceră să fiu, mai bine ne-ar fi desființat.

MANIUNEA ÎMI FACE CUNOȘTINȚĂ CU BA, SAU CÂT DE GREU ESTE SĂ TRECI DE INSPECȚIA ROZEI IOSIFOVNA

Pe parcursul povestirii, s-ar putea să vi se pară că Ba era îndărătnică, certăreață și despotică. Nu e deloc adevărat. Sau nu chiar. Ba era foarte iubitoare, bună, sensibilă și devotată. Dacă n-o scoteai din pepeni, părea pur și simplu un înger în trup. Dar e drept că-i sărea muștarul din orice, chiar și din cel mai neînsemnat motiv. Și în acel moment de cumpănă pentru întreaga creație, Operațiunea „Furtună în deșert“ putea să pară o joacă de copii în comparație cu ce era în stare să facă Ba! Era mai ușor să strângi cu fărașul și să arunci la gunoi în spatele grajdului efectele unei tornade decât să faci față furiei distructive a bunicii Roza.

Sunt un om fericit, prieteni. Am avut de-a face cu această forță a naturii de mai multe ori și totuși am supraviețuit. Copiii sunt la fel de rezistenți ca gândacii.

Manea și cu mine aveam opt ani când ne-am cunoscut. Pe atunci, amândouă studiam la școala de

muzică. Manea era la clasa de vioară, iar eu la pian. La început ne întâlneam la orele comune, schimbam câteva cuvinte, dar apoi a urmat acel spectacol memorabil al corului, în urma căruia prietenia noastră a căpătat o nouă dimensiune – dacă pot spune așa – frenetică. Ne-am mutat în aceeași bancă, plecam împreună de la școala de muzică și din fericire aveam același drum spre casă. Dacă Manea avea lecție de vioară în ziua aceea, îi duceam tocul cu rândul, nu era deloc greu, deși destul de voluminos pentru noi, abia niște fetițe.

După vreo două săptămâni de prietenie strânsă, am invitat-o pe Manea la mine acasă – să îmi cunoască familia.

Manea a ezitat.

– Cum să-ți spun? a plecat ea rușinată ochii.

E vorba despre Ba.

– Despre cine? am întrebat eu.

– Despre Ba, bunica Roza.

– Și?

Nu înțelegeam unde bate Manea.

– Și eu am bunice – pe Tata și pe Nastea.

– Oi avea tu bunice, dar eu o am pe Ba, a spus Manea cu o privire plină de reproș. Cu Ba nu te joci! Nu-mi dă voie să mă duc la necunoscuți.

– Da' ce, eu sunt necunoscută pentru tine? am desfăcut eu brațele. Suntem prietene de o veșnicie, uite – am numărat în gând – de optsprezece zile!

Manka și-a aranjat breteaua de la șorțul uniformei, care îi alunecase de pe umăr, și și-a netezit volănașul cu mâna. A lovit tocul viorii cu genunchiul.

– Uite cum facem, a spus ea, o să-i cer voie lui Ba și la ora următoare îți spun ce-a zis.

– Poți să mă suni pe telefonul de acasă. Vrei să-ți dau numărul?

– Păi, știi, s-a uitat Manea la mine cu o privire vinovată, Ba nu mă lasă să sun oameni pe care nu-i cunosc, așa că după ce facem cunoștință în mod OFICIAL, atunci o să te sun!

N-am mai stat să-i amintesc din nou că ne cunoșteam deja. Înseamnă că așa trebuie, m-am gândit. Cuvântul unui adult era lege pentru noi, iar dacă Ba nu-i dădea voie să-i sune pe alții, înseamnă că era vorba despre ceva secret, inaccesibil mie, dar absolut incontestabil.

La următoarea oră de solfegiu, Maniunea mi-a întins o foaie de hârtie împăturită. Am desfăcut-o cu grijă. „Convocatorul“ prietenei mele începea cu două fraze misterioase:

„Narine, te invit l-a mine sâmbăta aceasta, anul 1979, ora 3 dupămasă. Dacă poți, i-a cu tine un album cu fotografii de familie.“

Numele meu era încercuit gros cu cariocă roșie. Dedesubt, Manka desenase cu creioane colorate o căsuță: pe coșul de fum de pe acoperiș ieșea, firește, un fum gros; la o fereastră singuratică, un bec gol arunca